

Fact sheet

nummer 7 | november 2005

Demografische ontwikkelingen: blijvende groei Amsterdamse bevolking

Het inwonertal van Amsterdam is in 2004 met ruim 4.000 personen tot 742.951 inwoners toegenomen. Dit was de sterkste groei van de afgelopen vijf jaar en werd voornamelijk veroorzaakt door de gestegen natuurlijke aanwas. De hoge aanwas was het gevolg van een onveranderd hoge geboorte – anders dan in de rest van het land nam de geboorte niet af – en een vrij uitzonderlijk lage sterfte.

De invloed van de migratie is – meer nog dan vorig jaar – zeer beperkt: het totale vertrekoverschot bedroeg slechts 650 personen.

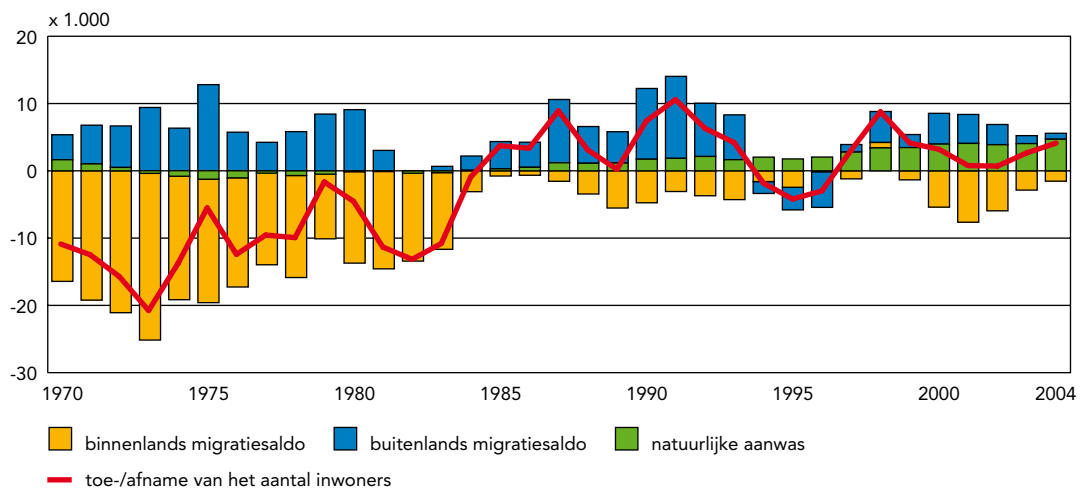
Naar verwachting zal het aantal inwoners de komende jaren blijven toenemen en in 2030 tot 830.000 inwoners gestegen zijn.

Bij de binnenlandse migratie nam de vestiging toe. Er hebben zich voornamelijk meer jongeren tussen de 18 en 24 jaar in de stad gevestigd.

Bij het vertrek blijken steeds meer etnische minderheden naar de regio door te stromen.

Door het strenge toelatings- en uitzettingsbeleid zal het aandeel etnische minderheden de komende jaren minder snel stijgen dan eerder werd aangenomen. Tot voor kort werd er van uitgegaan dat in 2030 de meerderheid van de Amsterdamse bevolking tot de etnische minderheden zou

Demografische ontwikkelingen in Amsterdam, 1970-2004

behoren. Hun aandeel bedraagt momenteel 39% en zal volgens de nieuwe prognose naar verwachting tot 2030 nog onder de 50% blijven.

Demografische ontwikkelingen in 2004

stand per 1-1-2004:				738.763
geboorte	10.596			
sterfte	5.900			

natuurlijke aanwas	4.696	→	4.696	
binnenlands vertrekoverschot	1.531			
buitenlands vestigingsoverschot	877			

totale vertrekoverschot	654	→	654	

natuurlijke aanwas + migratiesaldo			4.042	
administratieve correctie			146	
		+	-----	
toename aantal inwoners			4.188	→

stand per 1-1-2005:				742.951

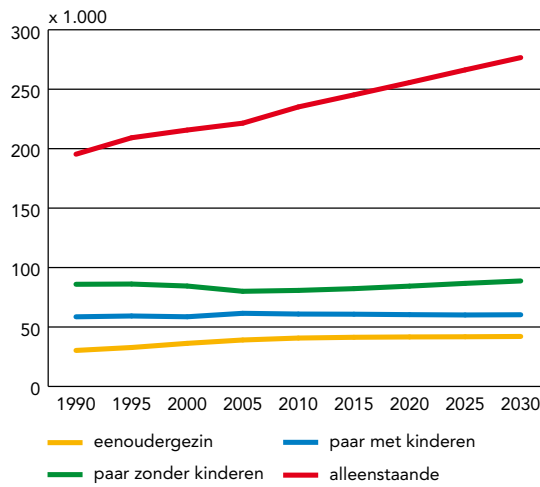
Anders dan in de rest van het land vergrijst de bevolking in Amsterdam op dit moment nog niet. Door het ouder worden van de babyboomers is er wel veroudering. De eerstkomende jaren veroudert de beroepsbevolking. Na 2010 neemt het aantal inwoners van 65 jaar en ouder toe, terwijl het aantal inwoners van 80 jaar en ouder nog lang blijft dalen en pas vanaf 2020 weer toe gaat nemen.

Het aantal alleenstaanden blijft groeien. De komende 25 jaar zal de totale groei van het aantal huishoudens voor het overgrote deel veroorzaakt worden door de stijging van het aantal alleenstaanden.

Sterke groei aantal alleenstaanden

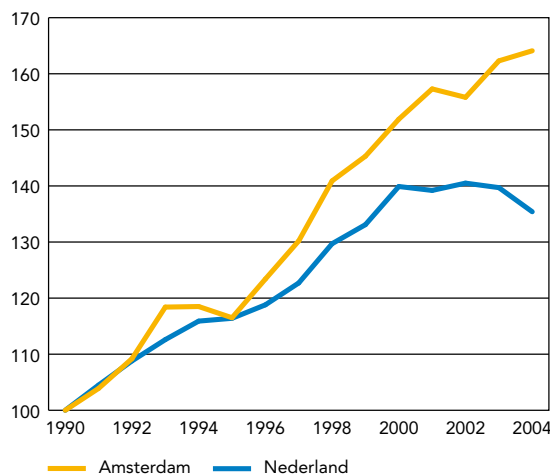
De afgelopen vijf jaar is het aantal huishoudens in Amsterdam nauwelijks gegroeid. Er werden wel huishoudens gevormd, maar door de stagnatie op de woningmarkt bleef de toename van de woningvoorraad achter op de groei van het aantal huishoudens en zagen vrij veel huishoudens zich gedwongen om uit Amsterdam te vertrekken. Naar verwachting zal de woningproductie weer op peil komen en zal het aantal huishoudens de komende 25 jaar met ruim 65.000 toenemen.

De huishoudenssamenstelling in Amsterdam, 1990-2030

Op dit moment bestaat meer dan de helft van de huishoudens in Amsterdam uit alleenstaanden. Verwacht wordt dat dit aandeel de komende jaren stijgt van 54,5% naar 58,5% in 2030. Dit betekent een toename van 60.000 eenpersoonshuishoudens. Dit houdt in dat het overgrote deel van de totale groei van het aantal huishoudens door de toename van het aantal alleenstaanden wordt veroorzaakt. Het aantal gezinnen, dat decennia lang afnam, daalt al een paar jaar niet meer en zal in de periode tot 2030 vrijwel onveranderd blijven.

Geboorte bij vrouwen van 30 jaar en ouder in Nederland en Amsterdam, 1990-2004

De groei van het aantal alleenstaanden wordt vooral veroorzaakt door het ouder worden van de omvangrijke groep babyboomers. Doordat zij andere opvattingen hebben over relaties, is een groot deel van hen op zichzelf blijven wonen of is gescheiden.

Geboorte neemt in Amsterdam niet af

In 2004 is de geboorte in Amsterdam vrijwel gelijk gebleven aan die van het jaar daarvoor. De sterfte daalt al een aantal jaren, maar in 2004 was de afname groter dan voorheen. Net als in de rest van het land zorgden het uitblijven van een griepgolf en de milde zomer voor een lage sterfte.

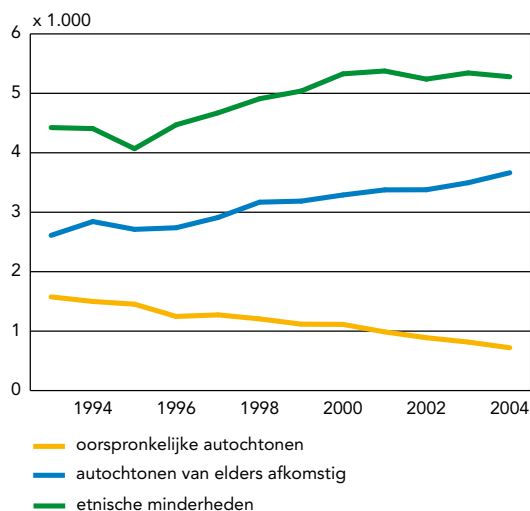
In de eerste helft van de jaren negentig schommelde het aantal geboorten in Amsterdam rond de 9.200 per jaar. Daarna nam het aantal geboorten sterk toe tot 10.600 in het jaar 2000. Ook in de rest van het land vond een stijging plaats, zij het geringer dan in Amsterdam. Volgens het CBS hing deze stijging samen met de hoogconjunctuur. Door het toegenomen vertrouwen in de eigen financiële situatie zouden veel mensen tot gezinsvorming of -uitbreiding overgaan. Sinds een aantal jaren stagneert de economie en is met enige vertraging het aantal geboorten in Nederland dan ook afgenomen.

In Amsterdam is echter nog geen sprake van een dalende geboorte. Het aantal geboorten is al geruime tijd stabiel. Het aantal allochtone vrouwen neemt wel toe, maar omdat hun vruchtbaarheid afneemt, verandert het aantal geboorten bij hen niet. Bij autochtone vrouwen is de situatie precies andersom. Terwijl hun aantal vermindert, neemt hun vruchtbaarheid juist toe, waardoor het aantal geboorten bij hen eveneens gelijk blijft.

Geboorte kind vaak aanleiding voor vertrek

De stijging van de vruchtbaarheid van de autochtone vrouwen wijkt sterk af van de landelijke ontwikkeling. Dit heeft te maken met de veranderende samenstelling van de autochtone bevolking. Het aantal in Amsterdam geboren en getogen vrouwen neemt continu af, terwijl het aantal autochtone vrouwen dat van buiten de stad afkomstig is, blijft stijgen. Een groot deel van deze groep vrouwen is naar Amsterdam gekomen om te studeren en krijgt op latere leeftijd kinderen. Tot voor kort vertrokken veel autochtone vrouwen (en hun partner) voordat ze een kind kregen. Nu er steeds meer autochtone vrouwen van buiten de stad afkomstig zijn, verandert dit. Deze groep

Geboorte in Amsterdam per bevolkingsgroep, 1993-2004

vrouwen blijft hier langer wonen en krijgt hier hun kind. Dit zorgt er voor dat de geboorte in Amsterdam zo'n hoog niveau heeft.

Het blijkt echter dat vrij snel na de geboorte van het kind veel autochtone gezinnen alsnog uit de stad vertrekken. Hun vertrek is de afgelopen jaren zelfs toegenomen. Dit kan te maken hebben met de geringe beschikbaarheid van geschikte gezinswoningen in Amsterdam. Anderzijds blijft een woonmilieu met meer ruimte en groen voor vele gezinnen een sterke aantrekkingskracht hebben.

Aangezien veel jonge autochtone vrouwen zich in Amsterdam blijven vestigen, zullen er in de toekomst veel stedelijk georiënteerde autochtone gezinnen ontstaan. Of ze hier ook blijven wonen is afhankelijk van de aard van de woningvoorraad en van de kwaliteit van de woonmilieus in de stad.

Dalend vestigingsoverschot uit buitenland

Decennia lang vestigden zich meer mensen in Nederland dan er naar het buitenland vertrokken. Nederland was lange tijd een immigratieland. Ook in Amsterdam is er vrijwel steeds een buitenlands vestigingsoverschot.

Sinds 2003 is in Nederland het vertrek echter hoger dan de vestiging. Door het strenge toelatings- en uitzettingsbeleid en de verslechterde economische situatie is deze ommekeer in korte tijd tot stand gekomen.

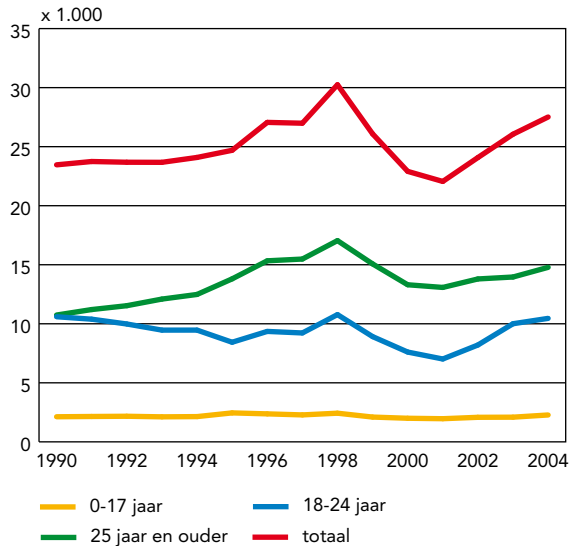
In Amsterdam was er zowel in 2003 als in 2004 nog wel een (gering) vestigingsoverschot. Het overschot van 2004 werd echter veroorzaakt door een administratieve achterstand.

Meer jongeren naar Amsterdam

De binnenlandse migratie heeft een vrij specifiek karakter. Globaal gesproken vestigen jongeren zich voor hun studie of werk in Amsterdam en vertrekken er voornamelijk gezinnen uit de stad. Anders dan tijdens de suburbanisatie in de jaren zestig en zeventig is er nu geen grootschalig vertrek van gezinnen; er is geen leegloop vanuit de stad. Het huidige vertrek van gezinnen is een logisch gevolg van de verschillende levensfasen die bewoners in de stad doorlopen. Na verloop van tijd gaat een deel van de grote groep jongeren die zich in de stad gevestigd hebben een gezin vormen. Op een gegeven moment zijn er altijd gezinnen die een passende woning en woonomgeving buiten de stad prefereren.

Deze ontwikkeling – de vestiging van jongeren, de vorming van gezinnen in de stad en het daaropvolgende vertrek uit de stad – is een continu

Binnenlandse vestiging in Amsterdam naar leeftijd, 1992-2004

proces. In Amsterdam vindt voortdurend vorming en vertrek van gezinnen plaats.

De laatste jaren neemt de binnenlandse vestiging vooral toe door de gestegen vestiging van jongeren tussen de 18 en 24 jaar. Net als de vestigers uit het buitenland zijn jongeren voornamelijk aangewezen op de goedkopere delen van de woningmarkt. Door de verminderde vestiging uit het buitenland ontstond de afgelopen jaren ruimte op dit segment van de woningmarkt en konden meer jongeren zich in Amsterdam vestigen. Het is mogelijk dat door de verwachte lagere buitenlandse vestiging er structureel meer mogelijkheden voor jongeren op de Amsterdamse woningmarkt gaan komen.

Steeds minder autochtonen naar Almere

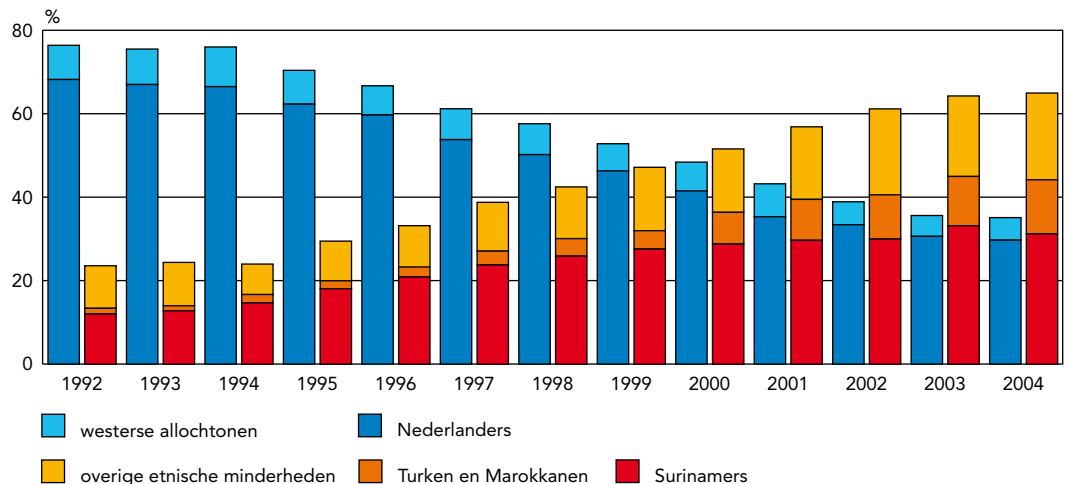
Het aantal Nederlanders dat uit Amsterdam vertrekt, neemt al geruime tijd niet meer toe. De

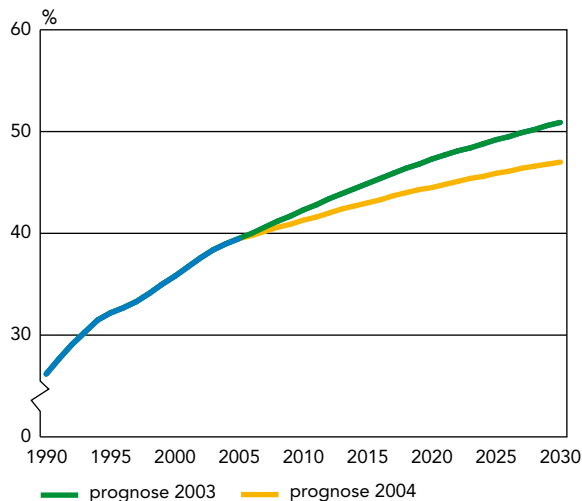
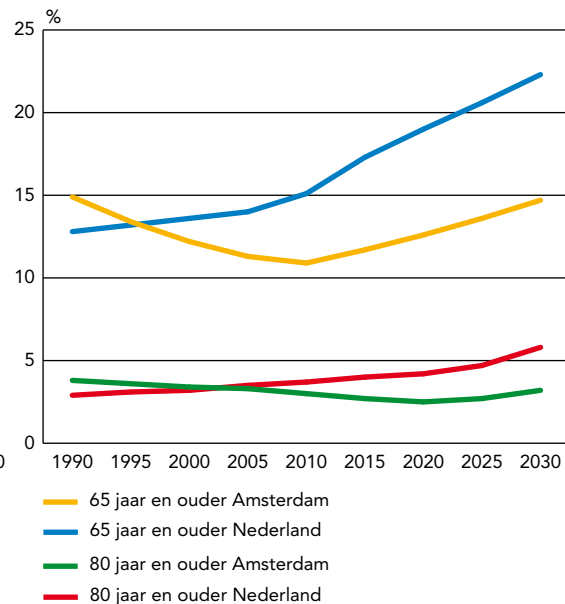
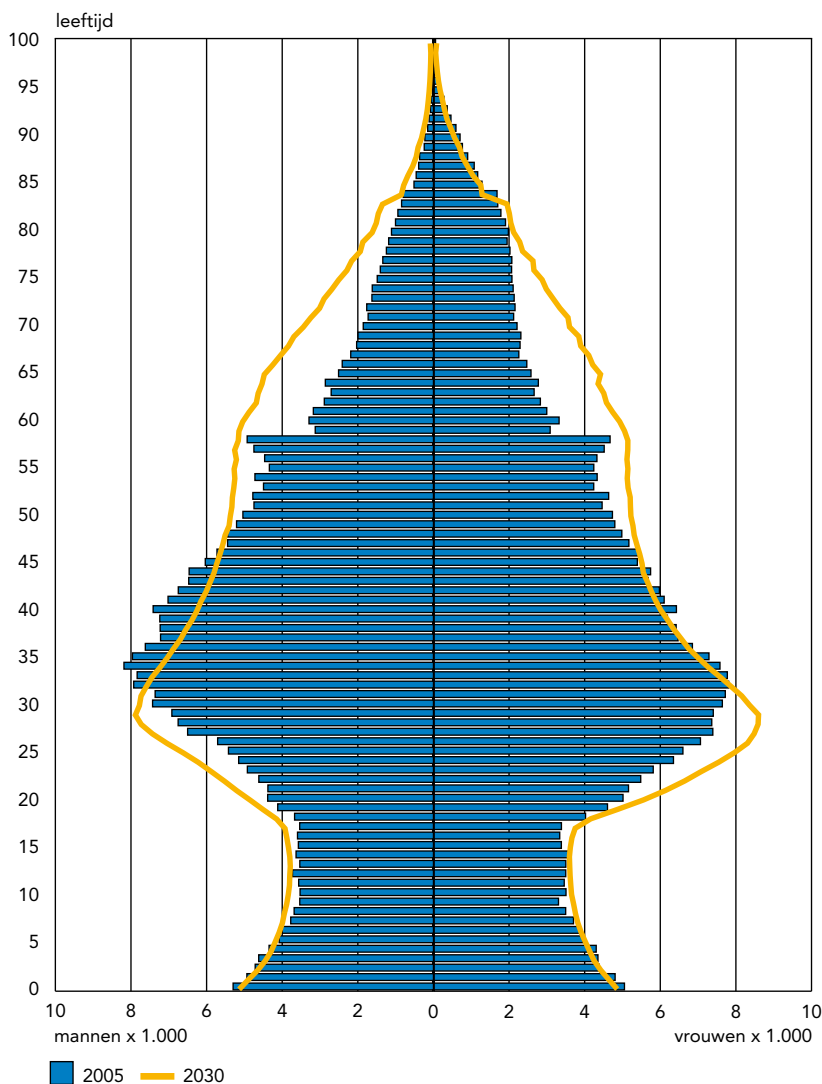
laatste paar jaar is er zelfs sprake van een licht afname. Bij de etnische minderheden is er juist een stijging van het vertrek, hoewel dit niet voor elke groep het geval is. Het aantal Surinamers dat uit de stad vertrekt, neemt namelijk al geruime tijd niet meer toe. Bij hun vertrek vindt echter wel een verschuiving plaats. Trokken ze voorheen vooral naar de andere grote steden in Nederland, nu zijn ze veel meer op de omgeving van Amsterdam gericht. Vooral naar Almere vertrekken veel Surinamers. In 1992 was nog 12% van de vertrekkers naar deze groeikern een Surinamer. Het afgelopen jaar was dit aandeel naar 31% gestegen.

Omdat de ontwikkeling van het aantal Nederlanders dat naar Almere vertrekt tegengesteld is, vertrekken er de laatste paar jaar zelfs meer Surinamers dan Nederlanders naar Almere. Bij de Nederlanders vindt dus eveneens een verschuiving plaats. Binnen de regio stijgt hun vertrek naar Hoofddorp vrij sterk. Daarnaast richten zij zich ook meer op plaatsen in Kennemerland en Het Gooi en Vechtstreek: de wat luxere woongebieden op grotere afstand van de stad. Tot het toenemende aantal niet-westerse allochtonen dat naar de regio doorstroomt, behoren sinds kort ook de Turken en Marokkanen. Tien jaar geleden vertrokken zij nauwelijks naar de omgeving van Amsterdam. Op dit moment is bijna 10% van de vertrekkers naar de regio Turks of Marokkaans.

Hun vertrek is wel meer verspreid dan van de Surinamers en zij richten zich naast Almere ook op Zaanstad, Hoofddorp en Purmerend. Door deze ontwikkelingen is het vertrek naar de regio aanzienlijk veranderd. In 1992 was nog ruim tweederde van de vertrekkers een Nederlander, terwijl in 2004 dat aandeel gedaald was tot 50%.

Vertrek uit Amsterdam naar Almere naar etnische groepen, 1992-2004 (procenten)

Etnische minderheden in Amsterdam, 1990-2030
 (procenten)

Ouderen in Amsterdam en Nederland, 1990-2030
 (procenten)

Leeftijdopbouw van de bevolking in Amsterdam, 2005 en 2030

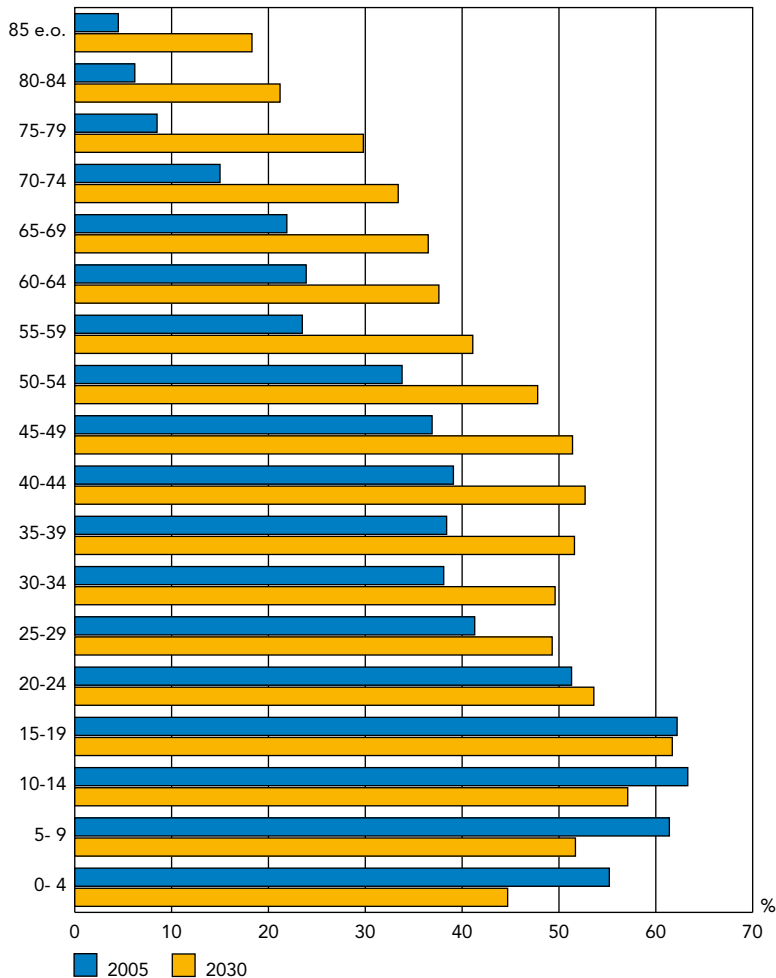
Forse veroudering van de Amsterdamse beroepsbevolking

Naar verwachting blijft het aantal inwoners gestaag toenemen. Binnen enkele jaren wonen er meer dan driekwart miljoen inwoners in de stad en aan het begin van de jaren twintig zullen er meer dan 800.000 inwoners zijn. In 2030 zal het inwonertal tot 830.000 personen zijn opgelopen: een vermeerdering van ruim 85.000 inwoners in 25 jaar tijd.

De samenstelling van de bevolking zal in die periode aanzienlijk veranderen. Er treedt veroudering op, waardoor na verloop van tijd ook in Amsterdam de bevolking gaat vergrijzen. Op dit moment is hier, evenmin als in de andere grote steden, nog geen sprake van. De oorzaak ligt in het verleden. Door het massale vertrek van jonge gezinnen tijdens de suburbanisatie in de jaren zestig en zeventig raakte Amsterdam behoorlijk vergrijsd. De ouderparen van deze gezinnen behoren nu in de groeikernen en andere plaatsen rond de stad tot de ouderen. In Amsterdam trad hierdoor een verminderde 'aanvoer' van ouderen op en daalt het percentage 65+ al geruime tijd. In 1995 kwam het aandeel onder het landelijke percentage uit en dit zal nog tot 2010 verder dalen. Daarna gaat het aandeel weer stijgen. De bevolking verouderd zonder dat er meteen sprake is van een forse vergrijzing in de stad. In 2030 bedraagt het aandeel in Amsterdam namelijk nog geen 15% en ligt daarmee nog onder het niveau van 1990, terwijl landelijk dit percentage in 2030 tot 22,5% is gestegen.

Het percentage 'echte' ouderen – het aandeel personen van 80 jaar en ouder – lag lange tijd

Aandeel etnische minderheden van de totale bevolking in Amsterdam naar leeftijd, 2005 en 2030 (procenten)

boven het landelijke cijfer. Deze groep was veel minder bij de suburbanisatie betrokken en is in Amsterdam oud geworden. In toenemende mate zorgt de sterfte ervoor dat de groep langzaam maar zeker inkrimpt. Aan het begin van deze eeuw kwam het percentage onder het landelijke gemiddelde uit. Terwijl in Nederland het percentage stijgt, zal het aandeel in Amsterdam nog tot 2020 verder dalen. Dit houdt in dat het aantal personen in Amsterdam dat behoefte aan zorg heeft voorlopig niet zal stijgen. Pas vanaf 2020 gaat hun aantal weer stijgen en tot een toename van de zorgbehoefte leiden en neemt ook de

vraag naar plaatsen in verzorgings- en verpleegtehuizen toe.

De veroudering treedt ook bij de potentiële beroepsbevolking op. Het aantal inwoners tussen de 15 en 65 jaar stijgt, maar de toename verschilt per leeftijdsgroep. Het aantal dertigers en veertigers gaat dalen, terwijl bij de oudere leeftijdsgroepen de groei juist erg fors zal zijn. Hoewel verwacht wordt dat de arbeidsdeelname van de 55-64 jarigen zal gaan toenemen, kan er van uitgegaan worden dat toch maar een beperkt deel van deze leeftijdsgroep nog werkzaam zal zijn. Hierdoor zal de groei van de feitelijke beroepsbevolking geringer zijn dan die van de potentiële beroepsbevolking.

Ook ten aanzien van de etnische samenstelling van de bevolking treedt een verschuiving op. Tot voor kort werd er van uitgegaan dat in 2030 de meerderheid van de Amsterdamse bevolking tot de etnische minderheden zou gaan behoren. Door de bijstelling van de buitenlandse migratie zal tot 2030 het percentage echter nog niet boven de 50% uitkomen.

Ondanks de verminderde groei is er nog wel een forse stijging van het aantal etnische minderheden in de stad. In 25 jaar tijd zal hun aantal met bijna 100.000 personen toenemen. Vooral het aantal volwassenen van de tweede generatie gaat sterk groeien. Aangezien het aantal Nederlanders gaat dalen is de stijging van het aantal etnische minderheden groter dan de totale bevolkingsgroei.

Bij de etnische minderheden treedt eveneens veroudering op. Deze is veel sterker dan bij de totale bevolking. Bij de oudere leeftijdsgroepen was het aandeel etnische minderheden tot voor kort vrij gering, maar dit zal de komende 25 jaar fors gaan stijgen. Tegelijkertijd neemt het bijzonder hoge aandeel bij de jongeren af. Dit is het gevolg van de definities die gehanteerd worden. Een steeds groter deel van de kinderen gaat tot de derde generatie behoren en wordt niet meer tot etnische minderheden gerekend, maar tot autochtone Amsterdammers.

Colofon

Gemeente Amsterdam
Dienst Onderzoek en Statistiek

Weesperstraat 79
1018 VN Amsterdam
Telefoon 020 527 9527
Fax 020 527 9595
algemeen@os.amsterdam.nl
www.os.amsterdam.nl

Gemeente Amsterdam
Dienst Ruimtelijke Ordening

Jodenbreestraat 25
1011 NH Amsterdam
Telefoon 020 552 7711
Fax 020 552 7777
info@dro.amsterdam.nl
www.dro.amsterdam.nl

Auteurs:
Lukas Wintershoven (DRO)
Marcel Janssen (O+S)